

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра ландшафтної архітектури та фітодизайну

ЗАТВЕРДЖЕНО

ННІ лісового і садово-паркового господарства

“10” червня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ОСНОВИ ЕКОЛОГІЇ І ОХОРОНИ ПРИРОДИ

Галузь знань Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина

Спеціальність НЗ Садово-паркове господарство

Освітня програма Садово-паркове господарство

ННІ лісового і садово-паркового господарства

Розробники: асистент кафедри, доктор філософії Покотилова К.Г.

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни Основи екології і охорони природи

Дисципліна є обов'язковою для студентів спеціальності. Спрямована на вивчення основних екологічних законів, слугує для набуття теоретичних і практичних знань, вироблення у них професійної потреби щодо необхідності покращання екостану країни згідно з конституційним правом населення на чисте довкілля та формування ефекту максимальної фітодекоративності навколишнього середовища; усвідомлення необхідності переходу на збалансоване співвідношення земель природоохоронного призначення і визнання його обов'язковою складовою сталого розвитку держави; закріплення стереотипу пріоритетності збереження біотичного та ландшафтного різноманіття, уявлення організації системи екологічно моніторингу природоохоронних територій та управління ними, підвищення рівня екологічної та природоохоронної свідомості майбутніх фахівців садово-паркового господарства.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	206 «Садово-паркове господарство»	
Освітня програма	«Садово-паркове господарство»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4,0	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	немає	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	1 нтн, 1 стн	1 нтн, 1 стн
Семестр	2, 1	1
Лекційні заняття	30 год.	2 год.
Практичні, семінарські заняття	45 год.	немає
Лабораторні заняття	немає	немає
Самостійна робота	45 год.	немає
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	5 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета – це професійна підготовка бакалаврів садово-паркового господарства, лісового господарства, лісомеліораторів, можливих фахівців природно-заповідної справи. Вони зможуть за необхідності працювати в екоінспекціях, державних органах охорони довкілля, на територіях природно-заповідного фонду, тощо. Набуті ними знання зможуть використати для наукової діяльності, проектування озелення території садово-паркових об'єктів, організації ведення екологічнозбалансованого господарювання, природокористування та його ефективного екологічного контролю.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності у галузі вирощування декоративних рослин, фітодизайні та флористиці, проектування, створення та експлуатації об'єктів садово-паркового господарства або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів рослинництва, ландшафтної архітектури, садово-паркового будівництва та екології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;

загальні компетентності (ЗК): Корелює з описом відповідного кваліфікаційного рівня НРК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. 3. Здатність цінувати та поважати різноманітність і мультикультурність. 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. 5. Здатність спілкуватися іноземною мовою. 6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. 7. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. 10. Прагнення до збереження навколишнього середовища. 11. Навички здійснення безпечної діяльності. 12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. 13. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності;

спеціальні (фахові) компетентності (СК): 1. Здатність застосовувати знання зі спеціалізованих підрозділів науки (екології, ботаніки, дендрології, фізіології рослин, генетики та селекції декоративних рослин, ґрунтознавства міських екосистем, агротехніки вирощування декоративних рослин, проектування, формування та експлуатації компонентів садово-паркових об'єктів, захисту декоративних рослин від шкідників та хвороб, механізації садово-паркових робіт тощо). 2. Здатність розмножувати та вирощувати посадковий матеріал декоративних рослин у відкритому і закритому ґрунті. 3. Здатність проектувати, створювати й експлуатувати об'єкти садово-паркового господарства. 4. Здатність формувати й підтримувати в належному стані газонний покрив об'єктів садово-паркового господарства. 5. Здатність застосовувати інженерно-технічне обладнання на об'єктах садово-паркового господарства. 6. Здатність оцінювати, інтерпретувати та синтезувати теоретичну інформацію і практичні, виробничі й дослідні дані у галузі садово-паркового господарства. 7. Здатність проектувати, створювати та експлуатувати компоненти рослинних угруповань на об'єктах садовопаркового господарства. 8. Здатність безпечно використовувати агрохімікати й пестициди, беручи до уваги їх хімічні і фізичні властивості та вплив на навколишнє середовище. 9. Здатність формувати композиційні ансамблі об'єктів садово-паркового господарства. 10. Здатність проводити

інвентаризацію зелених насаджень. 11. Здатність зберігати та охороняти біологічне різноманіття на об'єктах садово-паркового господарства, підвищувати їх екологічний потенціал. 12. Здатність розробляти концептуальні та інноваційні проектні рішення з планування комплексних зелених зон міста, об'єктів ландшафтної архітектури та дизайну зовнішнього середовища.

Програмні результати навчання (ПРН): 1. Аналізувати основні етапи та закономірності історичного розвитку для формування громадянської позиції, національної гідності та патріотизму. 2. Прагнути до самоорганізації та самоосвіти. 3. Проводити літературний пошук українською та іноземними мовами і аналізувати отриману інформацію. 4. Володіти професійними знаннями для вирішення завдань з організації та ведення садово-паркового господарства. 5. Володіти на операційному рівні методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування декоративних рослин та рослинних садово-паркових угруповань, підтримання їх декоративності, стійкості і стабільності в умовах комплексної зеленої зони міста. 6. Розуміти та застосовувати законодавчі акти, нормативнодовідкові матеріали, організаційно-управлінську документацію з організації та ведення садово-паркового господарства, знання з економіки та права для забезпечення ефективної виробничої діяльності. 7. Володіти навичками працювати самостійно та як лідер, отримувати результат за обмеженого часу з наголосом на професійну сумлінність під час вирощування декоративних рослин у відкритому і закритому ґрунті, проектування, створення та експлуатації об'єктів садово-паркового господарства. 8. Уміти кваліфіковано застосовувати технології вирощування посадкового матеріалу декоративних рослин у відкритому і закритому ґрунті. 9. Проектувати та організовувати заходи із вирощування садивного матеріалу декоративних деревних рослин відкритого і закритого ґрунту та формувати об'єкти садово-паркового господарства відповідно до сучасних наукових методик і вимог замовника. 10. Проектувати та організовувати заходи з вирощування садивного матеріалу декоративних трав'яних та квіткових рослин відкритого і закритого ґрунту та формувати об'єкти садово-паркового господарства відповідно до сучасних наукових методик і вимог замовника. 11. Координувати, інтегрувати та удосконалювати організацію виробничих процесів у садово-парковому господарстві. 12. Планувати ефективно час для отримання необхідних результатів у виробництві. 13. Результативно працювати у колективі. 14. Виконувати чітко та якісно професійні завдання, удосконалювати технологію їх виконання та навчати інших. 15. Організувати результативні та безпечні умови праці. 16. Знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної доброчесності на рівні, необхідному для формування нетерпимості до корупції та проявів недоброчесної поведінки серед здобувачів освіти та вміти застосовувати їх в професійній діяльності.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Основи екології														
Тема 1. Вступ до загальної екології	1	6	2	2			23	2	2					

Тема 2. Аутокологія	1	8	2	4									
Тема 3. Демекологія	2	8	2	4									
Тема 4. Синекологія	3	10	2	4									
Тема 5. Екосистемологія	3	10	2	4									
Тема 6. Біосферологія	4	9	2	3									
Тема 7. Прикладна екологія.	5	9	2	2									
Разом за модулем 1	60		14	23			23	2					
Змістовий модуль 2. Основи охорони природи													
Тема 8. Охорона природи – екологічна проблема людства	5	6	2	2			22						
Тема 9. Книги людської тривоги	6	10	4	4									
Тема 10. Геосозологія – теоретична основа охорони природи	7	6	2	2									
Тема 11. Охорона лісових екосистем	7-8	10	2	4									
Тема 12. Охорона абіотичного середовища	9	10	2	4									
Тема 13. Основні напрями охорони природи	9	8	2	2									
Тема 14. Правові засади охорони лісів і парків України	10	10	2	4									
Разом за модулем 2	60		16	22			22						
Усього годин	120		30	45			45	2	2				
Курсовий проект			-	-	-		-		-	-	-		-
Усього годин	120		30	45			45	2	2				

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ до загальної екології	2
2	Аутокологія	2
3	Демекологія	2
4	Синекологія	2
5	Екосистемологія	2
6	Біосферологія	2
7	Прикладна екологія.	2
8	Охорона природи – екологічна проблема людства	2
9	Книги людської тривоги	4
10	Геосозологія – теоретична основа охорони природи	2
11	Охорона лісових екосистем	2
12	Охорона абіотичного середовища	2

13	Основні напрями охорони природи	2
14	Правові засади охорони лісів і парків України	2

4. Теми лабораторних (практичних, семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Екологічні фактори в лісах	2
2	Взаємовідносини організмів у лісах	4
3	Популяції раритетних видів рослин	4
4	Структура лісового біогеоценозу	4
5	Індекси та кореляції біорізноманіття лісів	6
6	Рекреаційні зміни лісів	3
7	Аутофитосозологічна оцінка раритетних видів лісових деревних рослин	4
8	Синфитосозологічна оцінка раритетних лісових дендрофітоценозів	4
9	Екологічний контроль лісів	6
10	Особливо цінні лісові природні комплекси Голосієва	2
11	Охоронні вікові дерева Голосієва	2
12	Екостежка голосіївського лісу	4

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Стан забруднення території місць проживання студентів	11
2	Характеристика лісів України	12
3	Об'єкти ПЗФ різних областей України	11
4	Правові документи	11

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- захист практичних робіт;
- пірінгове оцінювання.

7. Методи навчання (вибрати необхідне чи доповнити):

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;
- метод перевернутого класу, змішаного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій;
- метод командної роботи, мозкового штурму
- метод гейміфікованого навчання.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Основи екології		
Практична робота 1. Екологічні фактори в лісах	ПРН 3,4,5,8,9,10,14,15 У тому числі для раціонального використання природних ресурсів та створення стійких до дії різних екочинників високодекоративних фітокомпозицій: вдало застосовувати методи проектування дендрокомпозицій та квіткового оформлення для територій різного призначення, різних розмірів та географічного розташування; враховувати екоособливості та взаємовідносини між собою рослин різних видів та запропоновувати підбір елементів фітокомпозиції за різними екопринципами.	10
Самостійна робота 1. Стан забруднення території місць проживання студентів		5
Практична робота 2. Взаємовідносини організмів у лісах		10
Самостійна робота 2. Характеристика лісів України		5
Практична робота 3. Популяції раритетних видів рослин		10
Практична робота 4. Структура лісового біогеоценозу		10
Практична робота 5. Індекси та кореляції біорізноманіття лісів		10
Практична робота 6. Рекреаційні зміни лісів		10
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Основи охорони природи		
Практична робота 7. Аутфітосозологічна оцінка раритетних видів лісових деревних рослин	ПРН 1,2,6,7,11,12,13 У тому числі для формування екосвідомості та розуміння правових засад екологічного законодавства: оцінювати раритетні рослини та фітоцензів за ступенем уразливості; опрацювання правових документів та з'ясування видів відповідальності за порушення природоохоронного законодавства; розробка пропозицій щодо впровадження заходів охорони та збереження окремих природних елементів.	10
Самостійна робота 3. Об'єкти ПЗФ різних областей України		5
Практична робота 8. Синфітосозологічна оцінка раритетних лісових дендрофітоценозів		10
Самостійна робота 4. Правові документи		5
Практична робота 9. Екологічний контроль лісів		10
Практична робота 10. Особливо цінні лісові природні комплекси		10
Практична робота 11. Охоронні вікові дерева Голосієва		10
Практична робота 12. Екостежка		10
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 \cdot 0,7 \leq 70$	
Екзамен/залік	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	
Курсовий проект/робота (за наявності)		-

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).
Політика щодо відвідування	відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із директором ННІ ЛіСПГ)

9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn – <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1576>);
- посилання на цифрові освітні ресурси –
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index>
<https://www.ramsar.org/>
<https://www.unesco.org/en/mab>
<http://www.panda.org/dcpo>
<https://wfoplantlist.org/>
<https://redbook-ua.org/>
<https://pzf.land.kiev.ua/>;
- підручники, навчальні посібники, практикуми:
Попович С.Ю., Корінько О.М., Клименко Ю.А. Заповідне паркознавство. Навчальний посібник. К: навчальна книга Богдан. 2011. 320 с.
Попович С.Ю., Власенко А.С., Михайлович Н.В. Основи екології та охорони природи. Лабораторний практикум. К: «Комппринт». 2018. 127 с.
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти:
Попович С. Ю. Основи екології та охорони природи. Конспект лекцій. К.: ЦП “Компринт”, 2018. 170 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Білявський Г.О., Бутченко Л.І., Навроцький В.М. Основи екології. Теорія та практикум. Навч. посіб. К.: Лібра, 2002. 352 с.
2. Дерій С.І., Ілюха В.О. Основи екології. К.: Вид-во Українського фітосоціологічного центру, 2000. 200 с.

3. Джигирей В.С. Екологія та охорона навколишнього природного середовища. Навч. посіб. К.: Знання, 2002. 208 с.
4. Долгілевич М.Й., Вінничук М.М. Загальна екологія. Навч. посіб. Житомир: В-во Житомир. інж.-технол. ін-ту, 2000. – 158 с.
5. Запольський А.К., Салюк А.І. Основи екології / За ред. К.М. Ситника. К.: Вища школа, 2001. 360 с.
6. Злобін Ю. А. Екологія. К.: Лібра, 1998. 250 с.
7. Кучерявий В. П. Екологія. Львів: Світ, 2000. 500 с.
8. Бровдій В.М., Гаца О.О. Екологічні проблеми України (проблеми ноогеніки). Навчальний посібник з екології / За ред. В.М.Бровдія. К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2000. 111 с.
9. Клименко Л.П. Техноекологія. Одеса: Фонд Європринт, Сімферополь: В-во “Таврія”, 2000. 542 с.
10. Голубець М.А. Екосистемологія. Львів: Поллі, 2000. 315 с.
11. Гор Альберт “Земля у рівновазі. Екологія і людський дух”. К.: Інтерсфера, 2001. 394 с.
12. Мольчак Я.О., Мартинюк О.В., Ільїн Л.В., Мисковець Я.І. Український словник-довідник з екології. Луцьк: Надстир’я, 2001. 420 с.
13. Мусієнко М.М., Серебряков В.В., Брайон А.В. Екологія. Охорона природи. Словник- довідник. К.: Т-во “Знання”, КОО, 2002. 550 с.